

**TAMÁS GERGELY ALAJOS FERENCES SZERZETES
ZENEPEDAGÓGUSI MUNKÁSSÁGA A 20. SZÁZADI MAGYAR
EGYHÁZZENEI OKTATÁSBAN**



TAMÁS GERGELY ALAJOS
1915–1967

Páter Tamás Gergely Alajos ferences szerzetes, zenepedagógus, karnagy, zeneszerző Öregcsertőn (Bács-Kiskun megye) született 1915. szeptember 18-án. Gimnáziumi tanulmányait Kalocsán, Pécsen és Jászberényben végezte. 1933-tól a Ferences Rend Kapisztrán Rendtartomány tagjaként bölcséleti és teológiai főiskolát végzett Gyöngyösön. 1941-ben, Jászberényben szentelték áldozópappá. Gyöngyösi papi szolgálata alatt szervezte első kórusát, amelyben – visszaemlékezése szerint – „500 mezítlábas fiú” énekelt. Ugyanebben az évben Kodály Zoltán biztatására Budapestre jött és beiratkozott a Zeneművészeti Főiskola egyházzenei, később egyházkarnagyi- és zeneszerzési szakára.

A Főiskola hallgatójaként kezdte meg a **1945-ben a Kapisztrán Kórus-**, majd **1947-től a zenekar, végül a Kapisztrán Gyermekkar és gyermek-zenekar szervezését** az Országúti Ferencesek Margit körúti templomában. 150 tagú együttesét Kapisztrán Szent Jánosról, az 1456. évi világraszóló nándorfehérvári győzelem hősről nevezte el. 1953-tól tanított a szentendrei Ferences Gimnáziumban és 1959-től a budapesti Központi Hittudományi Akadémia énektanáraként működött. Különleges szívósságát, a kispapok iránti szeretetét, odaadását fényesen bizonyította, hogy amikor a Margit körúti Országúti Ferences templom 10 órás zenés miséje hosszúnak bizonyult, az éppen előadott zenekari mű Agnus Dei tételét már nem ő vezényelte. Taxi várta, rohant az Egyetemi Templomba, a szívéhez oly közelálló kispapokhoz. Gregorián énekük egyre szebb, egyre tisztább lett, s ebben nagy része volt Lojzi bácsinak, aki nyilván őket is kiváló pedagógiai érzékkel oktatta. Többek között egykori kispap tanítványa voltak:

- **dr. Beer Miklós** váci megyéspüspök, az OMCE elnöke;
- **dr. Tomka Ferenc** egyetemi magántanár, plébános;
- **dr. Diós István**, pápai prelátnak, a Központi Papnevelő Intézet könyvtárvezetője, a Magyar Katolikus lexikon szerkesztője, katolikus író;
- **dr. Koltai Jenő** a Szombathelyi Egyházmegye kemenesaljai esperese;
- **dr. Tüske József** a Szombathelyi Egyházmegye Lenti esperesi kerület esperese;
- **dr. Rátkai László** plébános (Ják),
- **dr. Nagy József** plébános (Győr-Ménfőcsanak).
- **Tóth Ferenc** plébános (Ikervár),

Néhány idézet Tamás Gergely Alajos zenepedagógiai munkásságáról írt visszaemlékezésekből:

P. Végvári Vazul ferences rend-társ, (New Brunswick/USA 1967):



(Székesfehérvár, 1929. szeptember 2. – Esztergom, 2011. szeptember 13.) szerzetes, pap,
cserkészvezető, író, költő

„...Bárdos Lajos egyszer azt mondta róla, hogy Istenadta tehetsége van a karvezetéshez. Én, mint énekkari dirigensben és csodálatos érzékű, gyakorlati zenepedagógusban látom igazi nagyságát és eredetiségét...”
„... Amerikai zene-kritikusok véleménye szerint a (Missa Juventutis) táncos ritmusú misében a *gyermeki lelket tökéletesen ismerő szerző-pedagógus* egyben önmagát is bemutatja..”.

Rónay László: *Egy nagy szándék története* - Tamás Alajos életútja, Vigília 1970/9.):



Dr. Rónay László irodalomtörténész, szerkesztő, kritikus, egyetemi tanár

"...A karmester zenekarával és énekkarával együtt ismerte meg a nagy műveket, s rögtön kialakította magában koncepcióját is, melyben volt valami eredeti különködés is, valami a messziről jött ember magamutogatásából és büszkeségéből, de épp a friss nagy-akarás segítette a Kapisztrán Együttest a valóban nagy művész teljesítményekhez... A karmester felmérte, hogy utánpótlást nem remélhet máshonnan, csak saját nevelés révén. Ezért is foglalkozott *pszichológusokat megszágyenítő ügyességgel és rátermettséggel* a csöppnyi gyerekekkel, akik jóformán még a szavakat sem tudják tagolni. Sőt szólista lehetőséget is adott nekik és ezzel nemcsak a közönségsikert alapozta meg, hanem a kisgyerekeket is hozzáedzette a nagyobb feladatok megoldásához. A Kapisztrán Gyermekkórus és Zenekar az alkotás sajátos, de nagyon eredményes műhelyévé vált az évek során...”

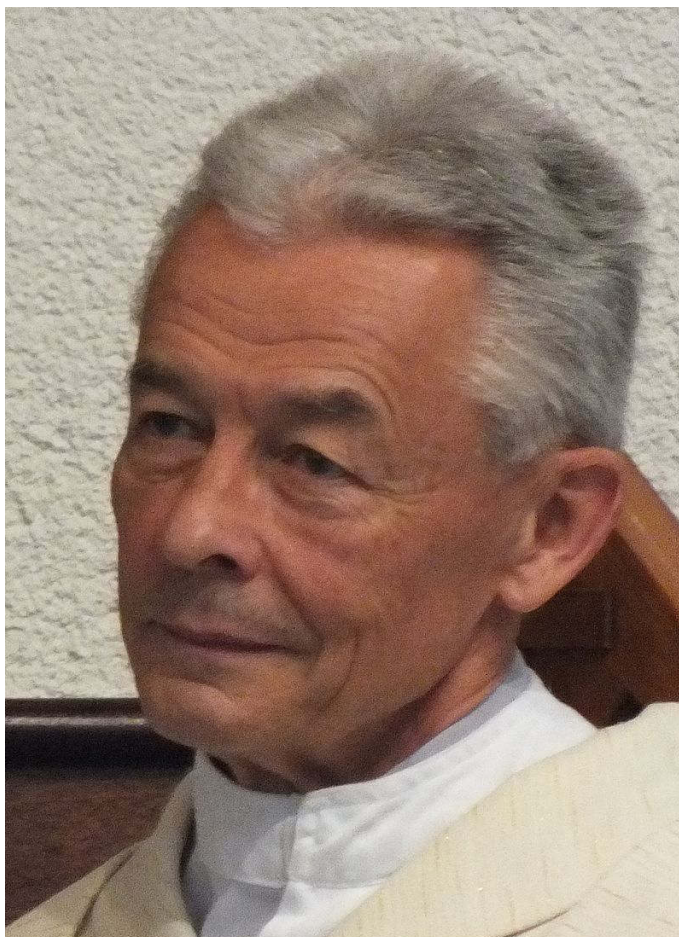
Kollár Éva *Liszt Ferenc-díjas karnagy, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem professzora, a Karvezetés Alprogram vezetője, a volt Páter Tamás Alajos Alapítvány kurátora, a Monteverdi Kórus karnagya*



1999. szeptember 12.:

"...*Kiváló zenepedagógus egyéniség* volt: gyermekekkel és felnőttekkel, falusi paraszt emberekkel és világjáró művészekkel egyaránt csodálatos kapcsolatot épített ki. Énekesei, tanítványai és barátai rajongva szerették..."

Dr. Tomka Ferenc *szociológus, egyháztörténész, plébános, egyetemi tanár:*



"....A Központi Hittudományi Akadémia tanárai közt sok kiváló szellem is akadt tanulmányaim idején (1961 és 1963 között), de egyik sem volt annyira barátunk, sőt pajtásunk, mint Ő (Tamás G. Alajos). Nem emlékszem olyan teológustársunkra, aki nem járt volna szívesen énekórákra vagy énekkarra hozzá. S ezek az énekórák mindig tele voltak derűvel, nevetéssel s egyben igazi elmélyüléssel. Akkoriban teljes újdonságnak számított, hogy valaki a gregorián vagy klasszikus zene mellett *spirituálékat* is tanított, majdani lelkipásztori működésünkre és ifjúsági munkánkra tudatosan gondolva. A Missa Juventutis – az ifjúság számára írt magyar-zsidó népi motívumokra épített, citerás-ütemes miséje pedig *forradalmi élmény* volt sokunk számára, kispapok számára is. Papnak-pedagógusnak készülve egyik legnagyobb pedagógiai élménye volt kispapságomnak az, ahogyan ő tanított: zenét szeretni, elemezni, tanítani. A csúcst számomra az jelentette, amikor mint teológusok eljutottunk a Kapisztrán Gyermekkórus próbájára.

Első látogatásunkkor advent volt, karácsonyi dalokat tanultak a gyermekek. A néhol látott-tapasztalt szigorú hittanórai és énekkari légkörök után itt egy olyan derűs jókedvet – és mégis összeszedett figyelmet tapasztaltunk, amiről (azóta

látom) a legjobb pedagógusok is gyakran csak álmodtak. Az énektanítás során egy-egy karácsonyi ének helyszíne, története megelevenedett a gyermekek szeme előtt, s maguk is szereplőkké lettek az énekek, - Lojzi bácsi bele-bele kérdezései által. (Például így: A gyerekek énekelték a Mennyből az angyal lejött hozzátok pásztorok... c. dalt, Lojzi bácsi pedig beleszólt: 'Miért jött? Énekeljük csak!' – Hogy Betlehembe, sietve menvén lássátok...Ismét Lojzi bácsi: „Mit is kell látnunk? Ki született?..) Itt nem kellett fegyelmezni... a nevelő olyan légkört teremtett, ami lebilincsel, magával ragad. És sikerült úgy érthetővé tenni hallgatóinak a zene mondanivalóját, sikerült úgy belemeríteni őket egy-egy ének élményvilágába, hogy az belülről alakította a tanítványokat...”.

Dr. Bolberitz Pál, *katolikus pap, a budapesti Hittudományi Akadémia filozófia*



A Szentatya magánkönyvtárában fogadta a Rómában járt delegáció tagjaként dr. Bolberitz Pált

professzora, ny. egyetemi tanár, az egykori Kapisztrán Gyermekkórus tagja.

(idézet az 2002. augusztus 29-én, a budapesti Országúti Ferencesek templomában Tamás G. Alajos halálának 35. évfordulóján tartott megemlékező szentmise szentbeszédéből): „...Tudnunk kell azt, hogy emberpróbáló időkben minden megtettek a Margit körüti Országúti ferencesek annak érdekében, hogy mint jó pásztorok, a rájuk bízott nyájban megtartsák az igaz, katolikus hitet és erkölcsöt, és ennek egyik eszköze a **szent zene....**

A szent zenén keresztül élményszerűvé vált ebben a templomban a hívek számára a katolikus, keresztény hit és ehhez kellett egy olyan vezető, aki izzig-vérig pap volt, ferences pap volt, prófétai karizmával ellátott lángoló egyházzenesész, karnagy és zeneszerző volt.

S ha még ehhez hozzáfűzöm azt, hogy **karizmatikus nevelő** volt, akinek példája, egy-egy elejtett szava, mosolya, gesztusa, életre szólóan meg tudta határozni a gyermekek és felnőttek gondolkodásmódját, mentalitását, emberi magatartását, akkor azt mondhatom, hogy Tamás Gergely Alajos pótolhatatlan személyiség volt...

Jómagam, kisiskolás hegedűsként, elsősorban azokra Lojzi bácsinak azokra a lelkesítő beszólásaira tudok visszaemlékezni, amikor megakadtunk a gyermekzenekari miséken, hogy „*semmi baj, játszatok tovább, mintha mi sem történt volna*”. Nem ismerte a feladás, a „belesülés” állapotát, töretlen lendülettel vitt minket tovább és tartotta bennünk a hitet, a lelkesedést és a szent zene szeretetét.

„*Hát ne félj, és ne aggódj árva had, mert van néked vezéred, Jézus az*”! Mintha ez lett volna a pedagógiai jelmondata is, kölcsönözve a Nándorfehérvár 1456 oratórium szövegéből. Ő vezényelt, de a vezér az Ő szívében lakozó Jézus volt és Ő engedelmesen figyelt rá folyamatosan! És ezt most már tisztán érzem és szent meggyőződésem, hogy tulajdonképp így is volt, csak akkor kiskamasz fejjel ezt még igazán nem értettük. Hálát adok az Úrnak, hogy közel 60 év után újra átélhetem azokat a pillanatokot, amik örök emlékként élnek bennem a Margit körúti gyermekzenekari és énekkari misékről, és erőt adnak: nincs mitől félnünk, Jézus él bennünk!!

A cikkhez kapcsoló video, arról az előadásról készült, amelyben igyekeztem összefoglalni Tamás Gergely Alajos ferences pap zeneszerző- karnagy-zenepedagógus és kántor szerepét a 20. századi magyar egyházzenei életben, a következő linken tekinthető meg: [OMCE előadás Tamás Gergely Alajosról](#)

* Bozsai Gábor, a Kapisztrán Gyermekzenekar és felnőtt Énekkar egykori tagja, Vámosmikola akolitusza

--



A Kapisztrán Ferences Ifjúsági kórus hangversenye 2015. december 6-án a szabadkai Szent Mihály (ferencesek) templomában (www.mariaradio.rs)

Tamás Gergely Alajos (1915-1967), a majdnem elfelejtett ferences zeneszerző (Bozsai Gábor) (Parlando 2015/6. szám)